

Þinggerð 65. Fjórðungsþing Vestfirðinga, haustþing



Haldið í fjarfundi 9. og 10. október 2020

Innihald

Ályktun um samgöngumál	3
Vestfjarðavegur 60, Bíldudalsvegur og Dýrafjarðargöng	3
Innstrandavegur	3
Veiðileysuháls	4
Jarðgangaáætlun	4
Ferðamannvegir – tengivegir	4
Hafnarmál	4
Flugmál	4
Almenningssamgöngur	5
Vegaþjónusta	5
Gjaldtaka í jarðgöngum	5
Ályktun um orkumál á Vestfjörðum:	5
Orkumál atvinnulífs	5
Orkumál samfélaga	6
Ályktun um þjóðgarða á Vestfjörðum	7
Þjóðgarðar á Vestfjörðum	7
Náttúruvernd og efling byggða	8
Ályktun um byggðapróun og auðlindastýringu	9
Ályktun vegna Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga	10
Ályktun um frestun Landsþings sveitarfélaga 2020	10
Ályktun um breytingar á samþykktum Fjórðungssambands Vestfirðinga	11

Ályktun um samgöngumál

65. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið í fjárfundi 9. og 10. október 2020 ályktar um samgöngumál.

Vestfjarðavegur 60, Bíldudalsvegur og Dýrafjarðargöng.

Fjórðungsþing Vestfirðinga fagnar þeim tímamótum sem verða á árinu 2020 með opnum Dýrafjarðargangna. Áhrif opunar Dýrafjarðargangna á atvinnulíf og samfélög verða víðtæk, sérstaklega á nýjar atvinnugreinar s.s. laxeldi og fyrir ferðaþjónustuna með verkefninu Vestfjarðaleiðin.

Það er einnig ánægjuefni að framkvæmdir eru að hefjast við endurnýjun Vestfjarðavegar 60 í Gufudalssveit og á Dynjandisheiði. Fjórðungsþing Vestfirðinga ítrekar í því sambandi kröfu fyrri ára, að tenging Vestfjarðavegar 60 og Bíldudalsvegur úr Arnarfirði sé unnin samhliða framkvæmdum á Vestfjarðavegi 60. Telur Fjórðungsþing Vestfirðinga að tímarammi framkvæmda á Bíldudalsvegi sé ekki í takt við uppbyggingu samfélaga og atvinnulífs á sunnanverðum Vestfjörðum. Horfa ber því heildstætt á þessi þrjú verkefni og vinna þau innan Samgönguáætlunar 2020-2024.

Hér eru kjörin verkefni í fjárfestingarátaki stjórnvalda til að mæta efnahagssamdrætti vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Jafnt til að skapa störf til skemmri tíma litið en um leið að ná mun fyrir inn þjóðhagslegum ávinningi af opnun Dýrafjarðargangna samhliða endurnýjun Vestfjarðavegar 60 og Bíldudalsvegur.

Innstrandavegur.

Fjórðungsþing Vestfirðinga krefst þess að endurnýjun vegkafla Innstrandavegar milli Heydalsár og Þorpa, verði unnið á árinu 2021, sem hluta af fjárfestingarátaki stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Samkvæmt Samgönguáætlun 2020-2034 á að vinna að verkefninu á tímabilinu 2025-2029, en um er að ræða endurnýjun og setja bundið slitlag á 5 km malarveg og ná þá loks samhangandi vegi með slitlagi frá Hólmavík í botn Kollafjarðar, framkvæmdakostnaður áætlaður 300 mkr.

Staða Strandabyggðar er alvarleg og hefur sveitarfélagið nýverið verið tekið inn í verkefnið Brothættar byggðir. Í verkefninu Brothættar byggðir er leitað allra leiða til að bæta búsetuskilyrði í sveitarfélaginu. Úrbætur í innviðum er hér lykilþáttur en umræddur vegkafla er hluti af daglegri vinnu og skólasókn íbúa í Strandabyggð.

Fyrir liggur ný stefnumörkun Alþingis um málefni sveitarfélaga, þar sem lögð er áhersla á að styðja við þætti er auka samvinnu eða sameiningu sveitarfélaga. Telur Fjórðungsþing Vestfirðinga því rétt að minna á að umræddur vegkafla var innan Kirkjubólshrepps. Nú eru liðin 18 ár frá sameiningu Hólmavíkurbrepps og Kirkjubólshrepps undir nafni Hólmavíkurbrepps og 14 ár frá sameiningu Broddaneshrepps undir nafni Strandabyggðar.

Hér er því kjörið verkefni í fjárfestingarátaki stjórnvalda til að mæta efnahagssamdrætti vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Jafnt til að skapa störf til skemmri tíma litið en um leið jafna aðstöðu íbúa í brothættri byggð og ljúka verkefnum er varða sameiningu sveitarfélaga.

Veiðileysuháls.

Fjórðungsþing Vestfirðinga krefst þess að endurnýjun vegar um Veiðileysuháls verði hluti af fjárfestingarátaki ríkisstjórnar til að mæta efnahagssamdrætti vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Árneshreppur mun ljúka fjögurra ára þátttöku í verkefninu Brothættar byggðir á árinu 2021. Verkefnið hefur eflt ferðapjónustu, samfélagið og menningu þess en lítið hefur þokast með uppbyggingu innviða. Umhverfismat framkvæmda á Veiðileysuhálsi er nær lokið og hönnun vegstæðis er hafin. Verði fjármagn eyrnamerkt framkvæmdinni þá má ætla að bjóða megi hana út síðla árs 2021. Með tillögu þessa efnis geta stjórnvöld sent þau skilaboð að þau trúi á framtíð samfélagsins í Árneshreppi og fylgi þar með eftir þingsályktun Alþingis um verndun búsetu og menningar í Árneshreppi.

Jarðgangaáætlun.

Fjórðungsþing Vestfirðinga styður bókun umhverfis- og samgöngunefndar Alþingis við afgreiðslu Samgönguáætlunar 2020-2034 að unnið verði ný Jarðgangaáætlun.

Vegatengingar á milli samfélaga á Vestfjörðum sem voru byggðar voru upp á níunda og tíunda áratug síðustu aldar byggðu á því viðhorfi að láta reyna á vegi sem lögju um há fjöll eða hlíðar með stöðugri ofanflóðahættu. Reynslan sýnir nú að fullreynt er með slíkar lausnir. Samfélög og atvinnulíf dagsins í dag og til framtíðar lítið, telja þessar vegtengingar ósættanlegar, þær hindra framþróun og skerða samkeppnisstöðu landshlutans. Stjórnvöld og atvinnulíf gera einnig ráð fyrir greiðum samgöngum þegar skipulögð er miðlæg þjónusta, með tilheyrandi lokunum minni þjónustueininga í einstaka byggðarlögum.

Ný jarðgangaáætlun verður því að leggja samfélagsþróun til grundvallar í forgangsroðun verkefna og horfa til hagkvæmni verkefna til mun lengri tíma en forsendur Samgönguáætlunar 2020-2034 segja til um. Forgangsroðun verkefna ræðst einnig af samstöðu vestfiskra sveitarstjórnar og því er nauðsynlegt að unnin sé sértæk jarðgangaáætlun fyrir Vestfirði

Ferðamannvegir – tengivegir

Fjórðungsþing Vestfirðinga krefst þess að tengivegir og ferðamannaleiðir á Vestfjörðum verði hluti af fjárfestingarátaki stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Verkefnið Vestfjarðaleiðin byggir á tvennu, annarsvegar hringveggar um Vestfirði og nýtir stofnvegakerfið og hinsvegar vegir út frá hringnum sem er tengivegakerfið. Hér fara því saman verkefni sem stuðla að betri tengingum fyrir strjálbýli en opnar um leið ný tækifæri fyrir skipulag ferðamannaleiða um Vestfirði. Um er að ræða vegkafla um alla Vestfirði s.s. út á Látrabjarg, Rauðasand, Selárdal og Unaðsdal

Hafnarmál.

Vaxandi umsvif í höfnum á Vestfjörðum vegna fiskeldis, sjávarútvegs, móttaka skemmtiferðaskipa og nýting kalkþörungs, kalla á aukið fjármagn og flýtingu framkvæmda. Við hafnaframkvæmdir verði einnig tekið mið af áætlun stjórnvalda um orkuskipti.

Flugmál.

Fjórðungsþing Vestfirðinga lýsir miklum áhyggjum af áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru á innanlandsflug til lengri tíma lítið. Gerð er krafa á stjórnvöld að horfa til innanlandsflugs sem

lykilþáttar fyrir þróun samfélaga og atvinnulífs og ekki verði dregið úr framlögum vegna stöðu dagsins í dag. Ítrekuð er krafa vestfirskra sveitarfélaga um hækkun á framlögum til innanlandsflugs og auknu fjármagni verði veitt til viðhalds og endurbóta á flugvöllum á Gjögri, Bíldudal og Ísafirði og til flugleiðsagnar. Þá minnir Fjórðungsþing á mikilvægi Reykjavíkflugvallar fyrir samgöngur á milli landsbyggðar og höfuðborgar. Áætlunarflug á milli Reykjavíkur og Ísafjarðar, Bíldudals og Gjögurs eru mikilvægustu almenningssamgöngur Vestfirðinga og lífæð byggðanna stóran hluta ársins. Því er fagnað verkefniinu Loftbrúin sem tók gildi á þessu ári.

Almenningssamgöngur

Lýst er áhyggjum af innleiðing heildarstefnu í almenningssamgöngum utan höfuðborgarsvæðis. Stjórnvöld hafa sett fram áhugaverða stefnu um eflingu almenningssamganga innan atvinnusvæða og þjónustusókn á milli landshluta en framlög til málaflokksins samkvæmt fjárlögum og fjármálaáætlun verða lækkuð á næstu árum og því erfitt að sjá hvernig almenningssamgöngur utan höfuðborgarsvæðisins geti gengið.

Vegaþjónusta.

Lýst er áhyggjum að framlög til vegaðjónustu eru ekki að mæta aukinni umferð og ekki er mætt uppsöfnuðum halla á vetrarþjónustu í frumvarp til fjárlaga 2021. Augljóst er að ekki er hægt að reka málaflokkinn með þessum hætti og mæta ekki vaxandi þörf í takt við aukna eftirspurn. Hækka þarf framlag til að auka vetrarþjónustu milli þéttbýliskjarna Vestfjarða og innan vinnusóknarsvæða. Einnig telur Fjórðungssamband Vestfirðinga þörf á heildarendurskoðun á fyrirkomulagi vetrarþjónustu.

Gjaldtaka í jarðgöngum.

Fjórðungsþing Vestfirðinga hagnar samþykkt Alþingis í Samgönguáætlun 2020-2034 um að til framtíðar litið verði tekin upp gjaldtaka í jarðgöngum. Jarðgöng á Íslandi, að undanteknum Hvalfjarðargöngum og Vaðlaheiðargöngum, hafa verið sett í framkvæmd til að leysa af hættulega fjallvegi eða fjallshlíðar með viðvarandi ofanflóðahættu. Þannig hefur verið komið á jafnræði íbúa landsins með því að byggja upp öruggar heilsársamgöngur milli sveitarfélaga og eða milli byggðarlaga innan sveitarfélaga. Fjórðungsþing Vestfirðinga getur eingöngu fallist á gjaldtöku í jarðgöngum ef tryggt er að önnur heilsársleið sé fær.

Ályktun um orkumál á Vestfjörðum:

Orkumál atvinnulífs

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga haldið í fjarfundi dagana 9.-10. október 2020 vísar í umsögn Fjórðungssambands Vestfirðinga um Kerfisáætlun Landsnets 2020-2029 þar sem farið er ítarlega yfir annmarka og kosti Kerfisáætlunar fyrir Vestfirði.

Afhendingargeta raforku á Vestfjörðum ásamt annmörkum á afhendingaröryggi á svæðinu eru takmarkandi þáttur vaxtar atvinnulífs á svæðinu. Nefna má í þessu samhengi til dæmis stækkun seiðaðisstöðvar Háafells á Nauteyri, uppbyggingu kalkþörungaverksmiðju í Súðavík, því sem næst alla atvinnuuppbyggingu í Árneshreppi svo nokkur dæmi séu nefnd. Síðan er hafin þróun í orkuskiptum atvinnulífs og mun sú þróun að líkum verða hröð á komandi árum.

Í Kerfisáætlun Landsnets 2020-2029 er gerð greining á þróun launatekna almennings og hlutfallslegri afhendingargetu raforku á árabílinu 1992-2016 til þéttbýlisstaða á Íslandi. Niðurstöður greiningarinnar gefa skýrt til kynna að hin lága afhendingargeta raforku á Vestfjörðum hefur leitt til lægri launatekna á undanförunum áratugum og er því einn lykilþáttur fyrir neikvæðri þróun atvinnulífs og samfélaga. Ekki verður við það búið að þessi staða haldi áfram og verður að tryggja svæðinu sömu forsendur til vaxtar og annarra landshluta.

Þessu til viðbótar er eðlileg krafa að samfélög á Vestfjörðum geti keppt um orkufrek atvinnutækifæri við aðra landshluta ef það fellur að atvinnustefnu svæðisins. Fjórðungssamband Vestfirðinga og Vestfjarðastofa gera eindregna kröfu um þetta mál verði fjallað í Kerfisáætlun 2020-2029.

Miðað við tímasetningar verkefna á Vestfjörðum sem kynntar eru í framkvæmdaáætlun 2020-2024 og langtímaáætlun Kerfisáætlunar 2020-2029, þá er tæpt á að þær nái að fylgja þróun þeirrar sviðsmyndar sem Fjórðungssambandið og Vestfjarðastofa telja líklegasta til að lýsa framtíðarþróun í atvinnu- og mannlífi Vestfjarða, Vestfirðir í sókn.

Alþingi hefur með þingsályktunartillögu um flutningsmál raforku (26/148) sett Vestfirði í forgang. 65. Fjórðungsping Vestfirðinga hvetur til þess að Kerfisáætlun Landsnets 2020-2029 fjalli betur um hvernig forgangur í málum Vestfjarða kemur fram. Að óbreyttu yrði staða Vestfjarða áfram líkt og um áratuga skeið um að framþróun í afhendingaröryggi verður stigi á eftir öðrum landshlutum og eða framkvæmdir eru eftir á í tíma. Við það verður ekki unað.

Orkumál samfélaga

65. Fjórðungsping Vestfirðinga haldið í fjarfundi, dagana 9. og 10. október 2020 vekur athygli á skýrslu samstarfshóps iðnaðarráðherra um bætt afhendingaröryggi raforku á Vestfjörðum. Skýrslan kom út í febrúar 2020 og er framhald af vinnu samstarfshópsins sem starfað hefur frá árinu 2011.

Samhljómur er í efni skýrslunnar við áform orkufyrirtækja og flutningsfyrirtækja raforku um bættu flutningsgetu og afhendingaröryggi raforkukerfisins á Vestfjörðum. Atvinnulíf á Vestfjörðum er hér leiðandi aðili í krafti eftirspurnar og gæðakrafna um afhendingu raforku og slík þróun kemur samfélögunum á Vestfjörðum samhliða til góða.

65. Fjórðungsping Vestfirðinga vill hinsvegar ítreka að meginhluti íbúðarhúsnæðis á Vestfjörðum er hitaður með raforku. Samkvæmt samantekt Byggðastofnun er húshitunarkostnaður allt að 100% hærri í þéttbýli á Vestfjörðum í samanburði við þéttbýli sem hefur aðgengi að hitaveitu. Mismunur í hitun íbúðarhúsnæðis í dreifbýli er enn hærri eða hátt í 200%. Hækkun framlaga til niðurgreiðslu kostnaðar við húshitun ná því ekki náð að jafna samkeppnisstöðu samfélaga á Vestfjörðum við aðra landshluta.

Til framtíðar litið, mun kostnaður íbúa á Vestfjörðum líklega aukast verulega og þar með krafa um auknar niðurgreiðslur. En spár eru um hækkandi verð raforku og dreifingu hennar, sem og minna aðgengi að svonefndri „ótryggri orku“ til að kyndingar fjarvarmaveitna. Stjórnvöld verða að horfa til langtímalausna og bendir 65. Fjórðungsping Vestfirðinga á tillögur samstarfshóps iðnaðarráðherra í þessum efnum;

- Efnahagsleg og félagsleg greining á þýðingu jarðhita fyrir minni byggðarlög.
- Kanna þarf leiðir til þess að greiða niður eignastofn vegna dreifingar raforku í dreifbýli.
- Skoða betur möguleika á uppsetningu lághitavirkjana á svæðum sem eru með yfir 100°C hita.
- Frekari kortlagning á jarðhitakostum á Vestfjörðum.
- Samræma vegagerð og strenglagnir vegna raforkuflutnings og dreifingar.

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga gerir því kröfu á iðnaðarráðherra að leysa orkumál samfélaga á Vestfjörðum. Verði auknum fjárveitingum veitt til að hrinda tillögum samstarfshóp ráðherrans í framkvæmd m.a. með auknum framlögum til Orkusjóðs og Sóknaráætlunar Vestfjarða 2020-2024.

Ályktun um þjóðgarða á Vestfjörðum

65. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing haldið í fjarfundi 9. og 10. október 2020, beinir því til sveitarfélaga á Vestfjörðum að móta stefnu um uppbyggingu þjóðgarða á Vestfjörðum og samstarf á milli sveitarfélaga þar sem það á við.

Greinargerð:

Þjóðgarðar á Vestfjörðum

Umræður um þjóðgarða á Vestfjörðum hafa oft komið upp og í seinni tíð hafa nokkrir staðir verið nefndir sem áhugaverðir kostir. Enginn þjóðgarður er á Vestfjörðum en skilgreind náttúruverndarsvæði og eða friðlönd á Vestfjörðum, samkvæmt Umhverfisstofnun eru Breiðafjörður, Dynjandi í Arnarfirði, Flatey á Breiðafirði, Hornstrandir, Hrísey í Reykhólahreppi, Surtarbrandsgil og Vatnsfjörður. Alls eru nú þegar um fjórðungur lands á Vestfjörðum friðlýst. <https://ust.is/nattura/natturuverndarsvaedi/fridlyst-svaedi/vestfirdir/>

Töluvert hefur verið unnið að friðlýsingu Látrabjargs og umræða hefur verið um þjóðgarð á því svæði en því máli vísaði Umhverfisstofnun til ráðherra árið 2019. Nánari upplýsingar um framvindu þess máls má vinna hér: <https://ust.is/nattura/fridlysingar/fridlysingar-i-vinnslu/latrabjarg/>

Breiðafjarðarnefnd hefur unnið að mótun tillagna um framtíð Breiðafjarðar og til skoðunar á þeim vettvangi er meðal annars að skrá verndarsvæði Breiðafjarðar á lista yfir Ramsarsvæði en Ramsarsamningur er alþjóðlegur samningur um verndun votlendis. Ísland hefur verið aðili að samningum frá 1978 og svæði eins og Mývatn/Laxá og Þjórsárver hafa verið skráð inn í samninginn. Nánari upplýsingar um vinnu Breiðafjarðarnefndar má finna hér: <http://www.breidafjordur.is/framtid-breidafjardar/>

Á árinu hefur komið upp umræða um þjóðgarð við Dynjanda og sveitarfélögum á svæðinu kynntar hugmyndir þar að lútandi. Haustið 2019 færði RARIK íslenska ríkinu jörðina Dynjanda við Arnarfjörð að gjöf. Við það tækifæri setti umhverfisráðherra fram hugmyndir um að tengja jörðina Dynjanda við Friðlandið í Vatnsfirði og „skapa þannig mikilvæg verðmæti fyrir sunnanverða Vestfirði“. Ráðherra sagði jafnframt að við það yrði „friðlýst svæði á sunnanverðum Vestfjörðum

stærri og samfelldari en nú er, með tilheyrandi tækifærum fyrir þetta stórbrotna svæði – ekki síst þegar samgöngubótum þar verður lokið og hringtenging á Vestfjörðum komin á“.

<https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2019/09/16/Jordin-Dynjandi-gefin-islenska-rikinu-i-tilefni-af-75-ara-afmaeli-lydveldisins/>

Náttúruvernd og efling byggða

Verkefni C-09 í Byggðaáætlun 2018-2024 sem ber yfirskriftina „Náttúruvernd og efling byggða1“. Tilgangur verkefnisins er að greina tækifæri og mögulegan ávinning í héraði af þjónustu sem byggist á nýtingu og umsjón friðlýstra svæða, svo sem í náttúrutengdri ferðaþjónustu. Verkefnið er fjármagnað úr Byggðaáætlunar og hefur framkvæmd þess verið falið landshlutasamtökum sveitarfélaga í samvinnu við sveitarfélög á þeirra starfssvæði. Þar sem verkefnafjármagni er dreift á áætlunartíma þá geta ekki öll landshlutasamtök í einu fengið fjármagn til framkvæmd verkefna.

Umhverfissráðuneytið stýrir verkefninu og auglýsti í febrúar 2019 eftir verkefnahugmyndum og áætlunum framkvæmdatíma. FV gerði tvær tillögu að verkefnum tillaga 1: Látrabjarg, Bæjarvaðall (Rauðasandur) og Friðland í Vatnsfirði og tillaga 2: Náttúruvættið Dynjandi. Miðað við að verkefnið væri árunum 2021 og 2022 og Vestfjarðastofa sái um framkvæmd þess í umboði FV. [https://vestfirdir.sharepoint.com/sites/FjrungssambandVestfiringa/Shared%20Documents/General/Bréf%20FV/2019/Náttúruvernd%20og%20efling%20byggða%20-%20tillaga%20FV_Vestfjardastofa_2%20\(1\).pdf](https://vestfirdir.sharepoint.com/sites/FjrungssambandVestfiringa/Shared%20Documents/General/Bréf%20FV/2019/Náttúruvernd%20og%20efling%20byggða%20-%20tillaga%20FV_Vestfjardastofa_2%20(1).pdf)

Tillagan var samþykkt að hálfu ráðuneytisins og gengið yrði til nánari samninga þegar kæmi að verkefninu en síðar á árinu 2019 voru gerðir samningar við þrjú landshlutasamtök um vinnslu verkefni á árinu 2019 og 2020.

Hefja þarf nú undirbúning að framkvæmd verkefna og fyrsti þáttur væri að skoða verkefnatillögur að nýju þar sem hátt í tvö ár eru liðin frá því tillögur voru settar fram. Ekki er fram hjá því lítið að beinn ávinningur sveitarfélaga af friðun svæða hefur verið nokkuð óljós einkum þeirra svæða sem eru langt utan alfararleiða. Verndun náttúru er þar eitt meginmarkmið friðunar og er eitt og sér mikilvægt en hefur ekki beinan efnahagslegan og eða samfélagslegan ávinning í för með sér. Samtímis hefur komið fram vaxandi áhuga á Vestfjörðum að kannað verði með stofnun þjóðgarða á Vestfjörðum, á grunni friðlanda og náttúruverndarsvæða og náttúruvætta á Vestfjörðum og hugsanlegra nýrra svæða.

Í nýrri samgönguáætlun 2020-2024 er gert ráð fyrir að vegagerð um Gufudalssveit og Dynjandisheiði verði lokið og hafnar verði framkvæmdir við Bíldudalsveg. Með opnun Dýrafjarðarganga haustið 2020 og markaðssetningu Vestfjarðaleiðarinnar má gera ráð fyrir að fleiri svæði verði því í alfararleið ferðamanna þegar ferðaþjónusta á Íslandi fer af stað aftur. Skiptir þá máli að tryggja verndun náttúru á þeim svæðum, ásamt því að tryggja að mögulegt verði að nýta þau tækifæri sem nýting náttúruverndarsvæða sem nú komast í alfararleið.

Borið verði undir sveitarfélög á Vestfjörðum hvort þau vilji í einhverju breyta vali á svæðum samkvæmt fyrirleggjandi tillögum í C9 verkefninu í ljósi aukinnar umræðu um stofnun þjóðgarða. Í framhaldinu verði greindar sviðsmyndir fyrir svæðin til að leggja mat á möguleg hagræn áhrif af stofnun þjóðgarða á þeim svæðum. Hugmyndir verði mótaðar í víðtæku samráði við heimafólk,

fyirtæki og stjórnvöld um þróun svæðanna og greind tækifæri og mögulegar áskoranir . Afurðir verkefnisins verði sviðsmyndir og aðgerðaáætlun um næstu skref.

Ályktun um byggðapróun og auðlindastýringu

65. Fjórðungsþings Vestfirðinga, haustþing, haldið í fjarfundi 9. og 10. október 2020, hvetur sjávarútvegs og landbúnaðarráðherra til að fresta framlagningu frumvarps, um breytingu á lögum um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands og lögum um stjórn fiskveiða (veiðistjórn grásleppu o.fl). Einnig verði frestað framlagningu frumvarps um breytingu á lögum um stjórn fiskveiða (öflun sjávargróðurs í atvinnuskyni).

Stofnað verði til starfshóps með aðkomu sveitarfélaga, ráðuneyta, stofnana, háskólasamfélags, veiðiréttarhafa og afurðavinnslna. Vinna starfshópsins verði móta stefnu um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna á grundvelli greiningar á áhrifum af hagkvæmri nýtingu svæðisbundinna nytjastofna á byggðarlög, lífríki og vistkerfi.

Ný frumvörp verði lögð fram sem samþætti markmið um sjálfbæra nýtingu staðbundinna nytjastofna og markmið um eflingu byggðarlaga sem tengd eru nýtingu þeirra.

Greinargerð.

Meginmarkmið laga um fiskveiðistjórnun og nýtingu nytjastofna er stuðla að sjálfbærri og hagkvæmri nýtingu fiskistofna sem leiði til traustar atvinnu og byggðar í landinu. Framkvæmd laganna gagnvart helstu nytjastofnum verið sú að hagkvæm nýting nytjastofns leiði til öflugar byggðar um land allt án sértækrar staðsetningar.

Sérstaða við nýtingu sjávargróðurs og grásleppu umfram aðra nytjastofna sem falla undir lög um fiskveiðistjórnun, er hversu staðbundin nýtingin er og hversu afgerandi nýtingin er fyrir vöxt og viðgang einstakra byggðarlaga. Staða samfélaga á Vestfjörðum sem nýta þessar auðlindir er einnig viðkvæm með tilliti til íbúapróunar og efnahagslegrar stöðu. Þeim til stuðnings hafa stjórnvöld og Alþingi sett markmið m.a. í Byggðaáætlun um jákvæða byggðapróun um land allt. Fordast verður þá stöðu að breyting á lögum um fiskveiðistjórnun vinni gegn settum markmiðum í byggðamálum og auki óöryggi um framtíð samfélaganna. Þess í stað ætti að vinna að samþættingu markmiða laga um fiskveiðistjórnun og markmiða í byggðamálum.

Fjórðungsþing Vestfirðinga telur það því réttmæta kröfu, að sjónarmið er varða hagsmuni þessara samfélaga verði tekin til umfjöllunar við breytingu á lögum um fiskveiðistjórnun. Einnig telur Fjórðungsþing Vestfirðinga að málefnið skarist við skipulagsáætlanir sveitarfélaga og áætlanir stjórnvalda s.s. Landskipulagsstefnu og efla verði rannsóknir á lífríki, vistkerfum og tengsl samfélaga og auðlindanýtingar. Er það krafa Fjórðungsþings Vestfirðinga að stofnaður verði starfshópur með aðkomu sveitarfélaga, ráðuneyta, stofnana, háskólasamfélags, veiðiréttarhafa og afurðavinnslna. Hlutverk starfshópsins verði að greina áhrif nýtingar á efnahag, samfélög, lífríki og vistkerfi og setningu markmiða sem styðja við framþróun samfélaga og tryggi sjálfbærni nytjastofna.

Ályktun vegna Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga haldið í fjarfundi 9.-10. október 2020 lýsir yfir þungum áhyggjum af áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru (Covid-19) á rekstur sveitarfélaga á Vestfjörðum.

Í greiningum Sambands íslenskra sveitarfélaga, Byggðastofnunar og starfshóps um fjármál sveitarfélaga koma glögggt fram áhrif á efnahagshruni og atvinnuleysi líkt og nú er að verða hefur alvarlega áhrif á tekjur sveitarfélaga. Útsvarstekjur lækka, ýmis þjónustugjöld dragast saman og framlög jöfnunarsjóðs skerðast vegna tekjulækkunar ríkissjóðs.

Framlög Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga voru árið 2019 frá 18-44% af heildartekjum sveitarfélaga á Vestfjörðum. Mikilvægi þessara framlaga fyrir sveitarfélög sem þegar standa frammi fyrir erfiðleikum við að viðhalda lögbundinni þjónustu er óumdeilt. Upphaflegar áætlanir sveitarfélaganna á Vestfjörðum fyrir árið 2020 gerðu ráð fyrir að framlög Jöfnunarsjóðs næmu tæpum 2,3 milljörðum króna. Boðað hefur verið að þau framlög lækki um tæpar 500 milljónir. Áhrif á sveitarfélög eru mismunandi en skerðing nemur allt að 48% í Vesturbyggð, 46% í Árneshreppi og 30% í Strandabyggð miðað við 1. júní 2020. Augljóst er að erfitt er að bregðast við slíkri ófyrirsjáanlegri skerðingu.

Sveitarfélögin hafi undanfarin ár sýnt ráðdeild í rekstri, með aðhaldsaðgerðum og lækkað skuldir. En þessi rekstarhagræðing verður nú að engu og ljóst að sveitarfélögin þurfa stuðning til þess að komast í gegnum það tekjutap sem þau verða fyrir bæði vegna skerðinga Jöfnunarsjóðs og lækkunar annarra tekna auk þess sem fyrirsjáanleg eru aukin útgjöld m.a. í velferðaðþjónustu vegna viðbragða við Covid-19.

Fjórðungsþing Vestfirðinga telur því afar brýnt að gripið verði til aðgerða af hálfu ríkisins til að styðja við sveitarfélögin í landinu. Mikilvægast í því samhengi er að standa vörð um Jöfnunarsjóð sveitarfélaga og tryggja að framlög hans til sveitarfélaganna skerðist ekki.

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga skorar á ráðherra samgöngu- og sveitarstjórnarmála að beita sér fyrir því að ríkisstjórnin grípi nú þegar til aðgerða til að styðja við sveitarfélögin í landinu. Standa þarf vörð um lögbundin verkefni sveitarfélaga þannig að þau geti þrátt fyrir mikið tekjutap sinnt sínum verkefnum. Samtímis þurfa sveitarfélögin að vera í stakk búinn að hefja kröfugt endurreisnarstarf þegar farsóttin Covid-19 hefur gengið yfir.

Ályktun um frestun Landsþings sveitarfélaga 2020

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga, haustþing, haldið í fjarfundi 9. og 10. október 2020, mótmælir þeirri ákvörðun stjórnar Sambands íslenskra sveitarfélaga að halda ekki landsþing 2020 og brjóta þannig gegn 4. gr. samþykktu fyrir Samband íslenskra sveitarfélaga sem vísar til æðsta valds í málefnum sambandsins.

Fjórðungssamband Vestfirðinga leggur til að landsþing Sambands íslenskra sveitarfélaga verði haldið með rafrænu fyrirkomulagi, í ljósi aðstæðna í samfélaginu.

Ályktun um breytingar á samþykktum Fjórðungssambands Vestfirðinga

65. Fjórðungsþing Vestfirðinga, haustþing haldið í fjarfundi 9. og 10. október 2020, felur stjórn að hefja endurskoðun samþykktu og þingskapa Fjórðungssambands Vestfirðinga varðandi fyrirkomulagi á kjöri stjórnar og nefnda Fjórðungssambands Vestfirðinga samkvæmt 5. og 10. grein samþykktu og 6. grein þingskapa Fjórðungsþings. Tillaga að breytingum á samþykktum og þingsköpum verði kynnt aðildarsveitarfélögum Fjórðungssambands Vestfirðinga eigi síðar en við boðun 66. Fjórðungsþing Vestfirðinga, vorþing með vísan til 3. greinar samþykktu Fjórðungssambandsins.